

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО
СТОПАНСТВО
UNIVERSITY OF NATIONAL AND
WORLD ECONOMY

Приета с решение на ФС на факултет

, „УПРАВЛЕНИЕ И АДМИНИСТРАЦИЯ“, прот. № 4 / 18.01.22 Approved by:

Adopted by the Faculty Council Decision of Faculty of

MANAGEMENT AND ADMINISTRATION, rec. № 4 / 18.01.22, Декан – проф. д.н. С. Желев
Dean of Faculty – prof. S. Jelev, D.S.

УЧЕБНА ПРОГРАМА
COURSE SYLLABUS

Учебна дисциплина <i>Course</i>	Финансиране на публичните услуги <i>Public services financing</i>
Образователна и научна степен <i>Educational and Scientific Degree</i>	ОНС „Доктор“ <i>PhD</i>
Статут на дисциплината <i>Course Category</i>	Избирама (блок Б) <i>Optional (block B)</i>
Област на висше образование <i>Area of Study</i>	3. Социални, стопански и правни науки <i>3. Social, Economic and Law Sciences</i>
Професионално направление <i>Field of Study</i>	3.7. Администрация и управление <i>3.7. Administration and Management</i>
Докторска програма <i>PhD Programme</i>	Организация и управление извън сферата на материалиното производство (Публична администрация) <i>Organization and Management of Non-material Production (Public Administration)</i>
Факултет <i>Faculty</i>	Управление и администрация <i>Management and Administration</i>
Катедра <i>Department</i>	Публична администрация <i>Public Administration</i>
Аудиторна заетост <i>Academic Hours</i>	0 ч.
Извънаудиторна заетост <i>Extracurricular Academic Hours</i>	250 ч.
Кредити <i>Credits</i>	10 ECTS
Титуляр <i>Lecturer</i>	доц. д-р Евгения Пенкова <i>assoc. prof. Evgenia Penkova, PhD</i>

1. АНОТАЦИЯ / COURSE DESCRIPTION

Публичните услуги са един от най-динамично развиващи се сектори, в които е ангажиран огромен кадрови ресурс, а практически цялото население е тяхн потребител. Ето защо теоретичното разглеждане на проблемите в тази област се базира, както на икономикса на публичния сектор и отрасловите икономически дисциплини, така и на практическите аспекти в мениджмънта на публичните дейности. Разглеждането на проблематика в тази област съчетава използването на теоретико-методологически, емпирични и практико-приложни подходи. Дисциплината включва три кръга въпроси.

Първата част разглежда на теоретично равнище същността, икономическите и социални характеристики на публичните услуги, начина на тяхното предлагане и баланса между пазара и държавната намеса. Специален акцент са пазарните и непазарни дефекти, икономическите и социални последици, както и специфичните подходи и инструменти за регулиране.

Втората част дава обща характеристика на източниците и алтернативните механизми за финансиране на публичните услуги – бюджет, фондове, целеви програми и иновативни решения за тяхното прилагане. Акцентира се на иновационните управлениски подходи като програмно бюджетиране, икономически и финансовите последици мениджърските контракти и прилагането им на макро и микро равнище.

Третата част е насочена към теоретичните подходи и практически аспекти на финансирането на отраслов принцип – специфики на използването финансови механизми в социалните услуги, системите на социална сигурност, здравния сектор, образоването и културната сфера. Анализират се добри практики и алтернативни решения

Public services are one of the most dynamically developing sectors, which involve a huge human resource, and practically the entire population is their user. Therefore, the theoretical consideration of problems in this area is based on both public sector economics and sectoral economics and the practical aspects in the management of public activities. Consideration of issues in this area combines the use of theoretical and methodological, empirical and practical-applied approaches. The course includes three areas of problems:

The first part examines on a theoretical level the nature, economic and social characteristics of public services, the way they are offered and the balance between the market and government intervention. Special emphasis is placed on market and non-market defects, economic and social consequences, as well as specific approaches and instruments of regulation.

The second part gives a general description of the sources and alternative mechanisms for financing public services - budget, funds, government programs and innovative approaches, etc. Emphasis is placed on innovative management approaches such as program budgeting, economic and financial implications of management contracts and their implementation at the macro and micro levels.

The third part focuses on the theoretical approaches and practical aspects of financing on a sectoral basis - the specifics of the use of financial mechanisms in social services, social security systems, health sector, education and culture. Good practices and alternative solutions are analyzed. Good practices and alternative solutions are analyzed.

2. СЪДЪРЖАНИЕ / CONTENT

№	ТЕМА / TOPIC
1	ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ПУБЛИЧНИТЕ УСЛУГИ // ECONOMIC AND SOCIAL CHARACTERISTICS OF PUBLIC SERVICES <p>Публични блага и публични услуги. Услуги от общ интерес. Алтернативни подходи на производство-икономически и социални последици. Алтернативни подходи за разпределение. Критерии за разпределение. Анализ на разпределителните последствия. <i>Public goods and services. Services of General Interest (SGI)</i> <i>Alternative approaches to production – social and economics consequences.</i> <i>Alternative approaches of distribution. Criteria for distribution.</i> <i>Analysis of the distribution consequences.</i></p>
2	ПАЗАРНИ И НЕПАЗАРНИ ДЕФЕКТИ И ДЪРЖАВНО РЕГУЛИРАНЕ // MARKET AND NON-MARKET FAILURES AND GOVERNMENT REGULATION <p>Пазарни и непазарни дефекти. Сравняване на двете алтернативи. Външни ефекти. Интернализация на външните ефекти. <i>Market and non-market failures.</i> <i>Comparison of the two alternatives.</i> <i>External effects.</i> <i>Internalization of external effects</i></p>
3	ОТРАСЛОВИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ПУБЛИЧНИТЕ УСЛУГИ // CHARACTERISTICS OF PUBLIC SERVICES <p>Ограничения в обхвата на разглеждане – услуги, свързани с повишаване на общественото и индивидуално благосъстояние. Обща характеристика. Делимост и неделимост на услугите. Цена и такса. Инвестиции и възвращаемост на инвестициите Очаквани ефекти. <i>Restrictions on the scope of examination - services related to increasing public and individual well-being.</i> <i>Common feature.</i> <i>Divisibility and indivisibility of services.</i> <i>Price and fee for the services.</i> <i>Investments and return on investment.</i> <i>Expected effects.</i></p>
4	АЛТЕРНАТИВНИ МЕХАНИЗМИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА ПУБЛИЧНИТЕ УСЛУГИ // ALTERNATIVE MECHANISMS FOR FINANCING PUBLIC SERVICES <p>Публично финансиирани и фискални равнища. Основни източници: бюджетни и извънбюджетни; вътрешни и външни. Пазарни подходи: частни плащания и фирмено финансиране. Структура на разходите на домакинствата. Сравнителни характеристики в международен аспект и вътрешно регионални различия. <i>Publicly funded and fiscal levels.</i></p>

	<p><i>Main sources: budgetary and extra budgetary; internal and external. Market approaches: private payments and company financing. Structure of household expenditures. Comparative characteristics in international aspect and internal regional differences.</i></p>
5	<p>БЮДЖЕТНИ МЕХАНИЗМИ // BUDGET APPROACHES</p> <p>Централизирани и децентрализирани подходи. Фискална децентрализация. Делегирани от държавата дейности. <i>Centralized and decentralized approaches, Fiscal decentralization. State-Delegated activities</i></p>
6	<p>ИНОВАТИВНИ БЮДЖЕТНИ ПОДХОДИ И МЕХАНИЗМИ // INNOVATIVE BUDGETARY APPROACHES AND MECHANISMS</p> <p>Финансови инструменти на новия мениджмънт на публичния сектор. Анализ на алтернативните подходи и инструменти – програмно бюджетиране, фискални разходи, мениджърски контракти и др. Мениджмънт на публичните разходи. <i>Financial instruments of the new public sector management. Analysis of the alternative Approaches and tools – program budgeting, fiscal expenses, management contracts, etc. Public expenditure management.</i></p>
7	<p>ФОНДИРАНЕ НА СРЕДСТВА ЗА СОЦИАЛНИ ЦЕЛИ // FUNDRAISING FOR SOCIAL PURPOSES</p> <p>Характеристика на извънбюджетните сметки и фондове. Източници и инструменти за акумулиране на средствата по фондовете. Законодателни решения и администриране. <i>Characteristics of extra-budget accounts and funds. Sources and instruments. Legislative decisions and administration.</i></p>
8	<p>ВЪНШНИ ИЗТОЧНИЦИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА СОЦИАЛНИТЕ ДЕЙНОСТИ // EXTERNAL SOURCES TO FINANCE SOCIAL ACTIVITIES.</p> <p>Международни фондове и институции. Програмен подход и проектно финансиране. НСО и програмното финансиране. <i>International funds and institutions. Programming approach and project financing. NGO and programme funding.</i></p>
9	<p>АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА АЛТЕРНАТИВНИТЕ ФИНАНСОВИ МЕХАНИЗМИ // ANALYSIS AND EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF ALTERNATIVE FINANCING MECHANISMS.</p> <p>Методически подход Аналитични техники: Критерии за избор на алтернатива: икономичност, ефективност, ефикасност. Социален анализ „разходи – ползи“. <i>Methodological approaches and analytical techniques. 3 E Criteria: economy, effectiveness and efficiency. Social "costs – benefits" analysis.</i></p>
11	<p>СОЦИАЛНО И ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ. SOCIAL AND PENSION INSURANCE.</p> <p>Публични и частни фондове. Теоретични модели и практически аспекти.</p>

	<p>Международни и регионални сравнения. <i>Public and private funds.</i> <i>Theoretical models and practical aspects.</i> <i>International and regional comparisons.</i></p>
12	<p>СОЦИАЛНО И ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ // SOCIAL AND PENSION INSURANCE</p> <p>Публични и частни фондове. Теоретични модели и практически аспекти. Международни и регионални сравнения. <i>Public and private funds.</i> <i>Theoretical models and practical aspects.</i> <i>International and regional comparisons.</i></p>
13	<p>ФИНАНСИРАНЕ НА УСЛУГИТЕ В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО // FINANCING OF THE HEALTH SERVICES</p> <p>Хетерогенен характер на здравните услуги. Публични и частни плащания. Черен пазар в здравеопазването. Здравно осигурителни модели. Индикатори за здравна осигуреност – международни е регионални сравнения. <i>Public and private payments.</i> <i>Black market in health.</i> <i>Health insurance models.</i> <i>Health insurance Indicators – International is a regional comparison.</i></p>
14	<p>АЛТЕРНАТИВНИ ВАРИАНТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО // ALTERNATIVE FUNDING OPTIONS FOR EDUCATION</p> <p>Публично и частно предлагане на образователни услуги. Държавни образователни стандарти и субсидиране. Делегирани образователни дейности и децентрализация. Автономност и държавно регулиране. Образователни кредити. <i>Public and private offer of educational services.</i> <i>State education standards and subsidies.</i> <i>Delegated educational activities and decentralization.</i> <i>Autonomy and government regulation.</i> <i>Educational credits</i></p>
15	<p>ФИНАНСОВИ ПОДХОДИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ В КУЛТУРНАТА СФЕРА // FINANCIAL APPROACHES TO SUPPORT ACTIVITIES IN THE CULTURE.</p> <p>Държано финансиране и държавна подкрепа. Проектно финансиране. Комерсиализация на културата. Медиен пазар и култура. Култура и субкултура. <i>Funding and government support held.</i> <i>Project financing.</i> <i>Commercialization of culture.</i> <i>Media market and culture.</i> <i>Culture and subculture.</i></p>

3. САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА / INDIVIDUAL COURSE PREPARATION

За постигането на целите на учебния курс докторантът трябва да извърши планирания обем самостоятелна работа, контролирана текущо от титуляра на курса.

На всеки обучаващ се по тази програма се възлага във **връзка с темата на дисертацията:**

- Да разработи актуален литературен обзор по тема от съдържанието на курса;
- Да реферира не по-малко от 5 основни/ключови литературни източници посочени в обзора;
- Да подготви проект на научна статия в съответствие с изискванията на сп. „Икономически и социални алтернативи“ (или друго реферирано научно издание).

Конкретните изисквания и приложимите макети за подготовка на трите елемента на самостоятелната подготовка и на изпита – литературен обзор, рефериране на селектирани литературни източници и проект на научна статия – са налични на сайта на катедрата: <http://departments.unwe.bg/padmin/bg/pages/6826/%d0%b4%d0%be%d0%ba%d1%82%d0%be%d1%80%d0%b0%d0%bd%d1%82%d0%b8.html>

In order to achieve the goals of the course the doctoral student must perform the planned volume of independent work supervised by the titular of the course.

Each trainee in this program is assigned in connection with the topic of the thesis:

- *To develop an up-to-date literature review on topic from the content of the course;*
- *To summarize at least 5 major / key literature sources identified in the review;*
- *Prepare a draft of a scientific article in accordance with the requirements of the journal Economic and Social Alternatives (or other peer-reviewed scientific publication).*

The specific requirements and applicable templates for the preparation of the three elements of the self-study and the exam - literature review, referencing of selected literary sources and draft of a scientific article - are available on the Department's website:

<http://departments.unwe.bg/padmin/bg/pages/6826/%d0%b4%d0%be%d0%ba%d1%82%d0%be%d1%80%d0%b0%d0%bd%d1%82%d0%b8.html>

4. ОЦЕНИВАНЕ / ASSESSMENT

Крайната оценка се състои от 3 компонента, по елементите на самостоятелната работа, както следва: (а) литературен обзор – 15%, (б) рефериране на литературни източници – 20% и (в) проект на научна статия – 65%.

Минималната оценка за успешно приключване на обучението е „Добър (4)“. Съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити, съпоставимостта на оценките е следната:

Отличен (6)	Много добър (5)	Добър (4)	Среден (3)		Слаб (2)	
A	B	C	D	E	FX	F
Присъждат се 10 кредити			Не се присъждат кредити			

The final grade consists of three elements: 15% are formed by the literature review, 20% by the selected literature sources' referencing and 65% by the scientific article draft.

The final grade is based on a six-point scale, in which the lowest grade for successful completion of the course is 4. Converted to the ECTS grading scale, the grades are as follows:

Excellent (6)	Very Good (5)	Good (4)	Average (3)		Poor (2)	
A	B	C	D	E	FX	F
The corresponding number of ECTS credit points is being allocated (10 credits are awarded)				No ECTS credit points are being allocated		

За докторантите в редовна форма изпитът се провежда присъствено, освен когато в заповед на ректора не е предвидено друго. За докторантите в задачна форма и за докторантите на самостоятелна подготовка изпитът може да се провежда и онлайн (в електронна среда).

The exam shall be held in offline mode for the full-time PhD students, unless stated otherwise in a Rector's order. For the part-time PhD students and for those taking independent study courses the exam can be held in online mode.

5. ДОКТОРАНТСКА ЗАЕТОСТ / DOCTORAL ACTIVITIES

Вид на занятията/заетостта Type of classes/employment	Аудиторна заетост Lectures	Извънаудитор- на заетост Extracurricular Activity	Общо Total
1. Консултации – индивидуални, тюториали <i>Individual consultations, tutorials</i>	0	30	30
2. Проучване на литературни източници: подготовка на литературен обзор <i>Study of specialized literature: preparing literature review</i>	0	30	30
3. Рефериране на избрани литературни източници <i>Referencing selected literature source</i>	0	40	40
4. Индивидуално задание (проект на научна статия) <i>Individual assignment (scientific article draft)</i>	0	150	150
Общо/ Total	0	250	250

6. ЛИТЕРАТУРА / LITERATURE

A. ОСНОВНА / BASIC

- Брусарски, Р., (2003), *Анализ “Разходи - Ползи”*, С., УИ „Стопанство“
- Димов, Т. (2017). *Оценка на въздействието на регулирането*. С., „Сиела“
- Мъсграйв, Р., П. Мъсграйв, (1999), *Държавни финанси – теория и практика*. С., „Отворено общество“
- Нончев, А., М. Манчева, Н. Тагарев, (2014), *Оценка на социалното въздействие*. С., ИК-УНСС
- Пенкова, Е. и кол., (2019), *Пазарни и непазарни алтернативи при публично финансираните услуги*, С., ИК- УНСС
- Йотова, Л., Е. Пенкова, (2008), *Икономика на благосъстоянието*, УИ „Стопанство“
- Пенкова, Е., Д. Горчилова, (2016), *Социално развитие на регионите*, 2-ро изд., С.,УИ „Стопанство“
- Пенкова, Е., (2000), *Финансиране на социалните дейности*, С., Racio-90
- Lee, R. et.al. (2013), *Public Budgeting Systems*, “Jones and Bartlett Learning”

B. ДОПЪЛНИТЕЛНА / ADDITIONAL

1. Делчева, Е. и кол., (2000), *Пазарни и непазарни дефекти в социално-културната сфера*, С., УИ „Стопанство“
2. Стефанова, М. (2019). *Публичният интерес в управлението на местно ниво*. С.: УИ „Св. Кл. Охридски“
3. Томова, Т. (2021). *Българският път в социалната политика*. С.: УИ „Св. Кл. Охридски“
4. *Managing change in the public services*. Ed. by M. Wallace, M. Fertig, E. Schneller. Blackwell Publishing Ltd, 2007
5. Стиглиц, Дж., (1996), Икономика на държавния сектор, УИ „Стопанство“, С.

Интернет ресурси

https://ec.europa.eu/eurostat	ЕК портал: Публични услуги от общ интерес
https://ime.bg/	Институт за пазарна икономика
https://nsi.bg/bg	Национален статистически институт
https://ec.europa.eu/eurostat	Statistical office of the European Union
https://en.unesco.org/	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
https://www.undp.org/	United Nations Development Programme
http://ria-studies.net/home-bg/	Портал за оценка на въздействието

Учебната програма е приета на заседание на катедра „Публична администрация“ от 10.01.2022 г. (Протокол № 118/10.01.2022 г.).

The course syllabus is approved by the Council of the Public Administration department on 10.01.2022 (Record № 118/10.01.2022).

Автор

Lecturer

доц. д-р Евгения Пенкова

assoc. prof. Evgenia Penkova, PhD

Ръководител катедра

Head of Department

доц. д-р Александър Вълков

assoc. prof. Alexander Valkov, PhD